

חווה סמואל

EVA SAMUEL

- 1921-23 למדה רשום, ציור וגרפיקה בבית-ספר לאמנות שימושית באסן -Folkwang-Schule ובכפר האמנים Worpswede
- 1924-26 למדה קרמיקה בבית מלאכה לקרמיקה Margarethenhohe באסן.
- 1926-30 עבדה בבית מלאכה הנ"ל וכן במפעלים אחרים בקדרות ובקרמיקה אמנותית לבנין.

1931 השתלמה בכימיה קרמית בשטוטגרט. בו בזמן המשיכה ליצור ואף קיימה מספר תערוכות של קרמיקה ותמונות במוזיאונים, ביחוד במוזיאון Folkwang, אסן.

מרץ 1932 עולה ארצה ומשתתפת בהקמת בית-המלאכה לקרמיקה "היוצר" שנוסד ע"י המהנדס יצחק רייך בירושלים. היה זה בית המלאכה הראשון לקרמיקה בישוב העברי. תערוכות בארץ.

1933 בית המלאכה עובר לידי חוה סמואל ופאולה אהרונסון המקדישות מאמצים רבים לנסיונות בחמרי הגלם המצויים בארץ.

1934 בית המלאכה עובר לראשון-לציון ושמו מוסב ל- "כד וספל"

1934-48 בבית המלאכה בראשון-לציון יחד עם חברותיה מירה ליבס והדסה אופנברג ממשיכה ליצור בעצמה לפרקים נעזרת בשוליות.

עובדת בקדרות, פסול קרמי וקרמיקה אמנותית לבנין. קיימה תערוכות יחיד וכן השתתפה בתערוכות בארץ ובחו"ל. קבלה פרסים עבור עבודות קרמיות וכן עבור תכניות לקרמיקה.

תערוכות בארץ

השתתפה בתערוכות השנתיות של אמנות שמושית בבית הנכאת הלאומי "בצלאל" (פרסים) ולאחר מכן בתערוכות לקרמיקה במוזיאון העירוני של חיפה. קיימה תערוכות יחיד בירושלים, חיפה, רחובות, רמת-גן ותל-אביב.

תערוכות בחוץ-לארץ

השתתפה בתערוכות בינלאומיות בפריז, ניו-יורק, בריסל, מילאנו (בינאלה 1954), פאנצה ומינכן.

עבודותיה מוצגות

במוזיאון היהודי בפריז.

במוזיאון לקרמיקה בפאנצה (איטליה).

ובמשכן לאמנות בעין-חרוד.

עבודות גדולות לבנין

תבליט בבית התרבות ע"ש גורדון ברחובות (1954).

תבליט בבנק לאומי ברחובות (1956).

תבליט בבית יד-לבנים ברחובות (1964).

תבליט בבית-העם במושב סתריה (1965).

בתערוכה, עבודות מהשנים 1932-67.

1921-23 למדה רשום, ציור וגרפיקה בבית-ספר

לאמנות שימושית באסן Folkwang-Schule ובכפר האמנים Worpswede

1924-26 למדה קרמיקה בבית מלאכה לקרמיקה Margarethenhohe באסן.

1926-30 עבדה בבית מלאכה הנ"ל וכן במפעלים אחרים בקדרות ובקרמיקה אמנותית לבנין.

1931 השתלמה בכימיה קרמית בשטוטגרט. בו בזמן המשיכה ליצור ואף קיימה מספר תערוכות של קרמיקה ותמונות במוזיאונים, ביחוד במוזיאון Folkwang, אסן.

מרץ 1932 עולה ארצה ומשתתפת בהקמת בית-המלאכה לקרמיקה "היוצר" שנוסד ע"י המהנדס יצחק רייך בירושלים. היה זה בית המלאכה הראשון לקרמיקה ביישוב העברי. תערוכות בארץ.

1933 בית המלאכה עובר לידי חוה סמואל ופאולה אהרונסון המקדישות מאמצים רבים לנסיונות בחמרי הגלם המצויים בארץ.

1934 בית המלאכה עובר לראשון-לציון ושמו מוסב ל- "כד וספל"

1934-48 בבית המלאכה בראשון-לציון יחד עם חברותיה מירה ליבס והדסה אופנבכר ממשיכה ליצור בעצמה לפרקים נעזרת בשוליות.

עובדת בקדרות, פסול קרמי וקרמיקה אמנותית לבנין. קיימה תערוכות יחיד וכן השתתפה בתערוכות בארץ ובחו"ל. קבלה פרסים עבור עבודות קרמיות וכן עבור תכניות לקרמיקה.

תערוכות בארץ

השתתפה בתערוכות השנתיות של אמנות שמושית בבית הנכאת הלאומי "בצלאל" (פרסים) ולאחר מכן בתערוכות לקרמיקה במוזיאון העירוני של חיפה.

קיימה תערוכות יחיד בירושלים, חיפה, רחובות, רמת-גן ותל-אביב.

תערוכות בחוץ-לארץ

השתתפה בתערוכות בינלאומיות בפריז, ניו-יורק, בריסל, מילאנו (בינאלה 1954), פאנצה ומינכן.

עבודותיה מוצגות

במוזיאון היהודי בפריז.

במוזיאון לקרמיקה בפאנצה (איטליה).

ובמשכן לאמנות בעין-חרוד.

עבודות גדולות לבנין

תבליט בבית התרבות ע"ש גורדון ברחובות (1954).

תבליט בבנק לאומי ברחובות (1956).

תבליט בבית יד-לבנים ברחובות (1964).

תבליט בבית-העם במושב סתריה (1965).

בתערוכה, עבודות מהשנים 1932-67.

צורות כדיה של חוה סמואל אין בהם מן החדוש היומרי, הן שמרניות. אך אפשר אפילו חובה לאמר: הן קלסיות. וזאת אף על פי שאין בהן שמץ של חקוי. הן קלסיות משום שאינן מתנכרות ליסודות הקבועים של מלאכת הקדרות: לצורת הכדור או הגלגל השטוח, ולהתהוותן על האבניים. אכן החומר, תהליך היצירה והתכלית השמושית הם הקובעים את צורת הכלי הגמור. והואיל ואלו לא נשתנו, לא יחרוג האמן הישר מן התחום המוגדר היטב על ידי הנתונים הטבעיים של אומנותו.

סגולתה של חוה סמואל הקדרית בכך שאינה נרתעת מן הקשט הצבעוני. לפי שהיא ציירת וקדרית כאחת, היא נמנית עם המועטים בארץ, ובמשך שנים רבות היתה היחידה, שלא הדירה מאמנותה את השמוש בעטורים ובזוג. ולא מפני שיצירותיה היו לוקות בלי קסם הצבע ובלי חן העטורים, אלא מפני שמעולם לא חסרה את כח הדמיון ואת חדות המשחק היוצרת. הלא כל העמים שהפליאו במלאכת הקרמיקה מן הסינים והיפאנים עד לעמי ים התיכון - והאמנות העממית של כל התקופות בכלל - מעולם לא ויתרו על עטור וצבע. כי זאת לדעת: הזוג לא בלבד שהוא הופך את הכד לשמושי, דהיינו לבלתי נזיל; הוא מוסיף לו גוון, נוגה ובעקף קלילות. בידי אמן, אין הצבע נוטל מן החרס את אופיו. הזוג כדבעי מבליט את הצורה היסודית והעטור רק מתרפק עליה. הזוג מחזיר לחרס שהתקשה באש הכבשן את הרכות והגמישות שהן סגולות הטין הלח, האור הצבעוני המנצנץ בפנים הקערה או על גבי האגרטל הקמרורי אינו יפוי חיצוני - הוא מגלה את הקסם המיוחד של חפץ קשה הנראה קל ורך יותר; הוא המעניק לצורה יותר חיוניות: הקשתיות נראית קשתית יותר; כל כפיפה ונטיה מוסיפה תנופה ומשמיעה רק כך את מנגינתה המלאה.

ככל שיצר הצייר האמיתי מפעם את האמנית - יודעת חוה סמואל שרשום וציור רשאים רק לשרת וללוות את עצם הצורה, ויש "להניח לכדים להיות כדים ולספלים להיות ספלים". בחן הסיגנון, בקלות הקו ובעדינות הגווניו אין שני לחוה סמואל בין אמני ארצנו היוצרים בחומר. ואין זה מקרה שדמות האדם - דייגים, פרשים, נשים בשוק, רוקדים, מנגנים - מופיעה וחוזרת על פני צלחותיה וכדיה. כי האנושי - האורגני מציין את כל כליה. הפסלונים שלה מכווירים מתוך משמעת לחוקי החמר, בחלקם נוצרו על הגלגל של האבניים. גם לקטנים בפסלוניה יש נפח, עגלגלות, תנועה ובכל זאת עמידה מאופקת היאה לפסול גדל מידות.

התערוכה הזאת כמעט ואינה מציגה את יצירותיה הקרמיות הגדולות הצמודות לקירות של בנינים צבוריים. אילו היו מוצגות במקום הזה היה נראה בעליל שסגנונה של חוה סמואל אחד ואחיד הוא ובלתי תלוי בממדי יצירותיה. ההשוואה היתה מלמדת שאותה רוח של מונומנטליות שקטה נושמת ביצירותיה הגדולות כבפסלוניה הקטנים או ברישומים החטופים - קלילים שעל גבי כליה.

אורי כושויץ

